

APPELL

NR. 1/2025

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Rammes hardt av bistandsfrys

Side 4

Medlem i 70 år

Side 5

Våpenhvile i Gaza

Side 6

Tema:

Beredskap

Side 16-31



APPELL

Tidligere Melding, Helse, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 1, 2025. Årgang 85

Postadresse:
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund
E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:
Sissel Fantoft, Ida Kroksæter,
Ellen Jarli, Ingvild Vettrhus, Ingebjørg
Sørenes, Kjetil S. Grønnestad, Alf
Bergin, Sean Sutton, Mohammed
Zaanoun, Håkon Ødegaard.

Grafisk utforming: LO Media
Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård
Opplag: 30 262

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:
Arild Halsne, tlf.: 915 90 578
E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 12. februar

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no



Norsk Folkehjelp



F Fagpressen
Opplagskontrollert



LEDER

Den frivillige beredskapen er viktigere enn noen gang

Mange går nå rundt og føler på at vi lever i en tid der samfunnsutviklingen går i feil retning. Politiske krefter som ikke tar klimaendringene på alvor og som jobber for å hindre forskning og rapportering i mediene om de utfordringene vi står overfor, vinner terreng.

Samtidig kryper krigene nærmere oss. Vi får beskjed om å lage egne beredskapslagre slik at vi er forberedt om en katastrofe rammer. Det kan være ekstremvær, cyberangrep på infrastruktur, en katastrofal atomhendelse eller at krigen rammer oss igjen etter 80 år. Vi står ikke bare overfor én trussel, men uendelig mange, og framtida er mørk og usikker.

For to år siden vedtok landsmøtet at Norsk Folkehjelp er en beredskapsorganisasjon, og arbeidet med å stake ut hva det betyr er godt i gang. I januar i år fikk de frivilligere redningsorganisasjonene endelig den anerkjennelsen for sin rolle i den norske beredskapen som de fortjener.

Jonas Gahr Støre og den daværende justis- og beredskapsministeren, Emilie Enger Mehl, la fram Totalberedskapsmeldingen der den frivillige beredskapen har fått en viktig plass.

I meldingen legges det vekt på at vi nå er på vei bort fra en – i alle fall i vår del av verden – fredelig periode til en sikkerhetspolitisk situasjon preget av angrepskriger, tilspisset global konkurranse, handelskriger og rivalisering mellom stormaktene om militær, politisk, økonomisk og teknologisk makt.

For å bidra til å møte dette, foreslår meldingen å gi de frivillige redningsorganisasjonene økte økonomiske tilskudd, inkludering i felles øvelser og plass i beredskapsråd nasjonalt og lokalt. Dette er noe Norsk Folkehjelp hilser med begeistring.

Målene for tiltakene er å styrke det sivile samfunnets motstandskraft ved å være forberedt på krig og kriser og kunne understøtte militær innsats, som det står i meldingen.

Selv om bakteppet er skremmende, er det betryggende å vite at Norsk Folkehjelp har en viktig og anerkjent rolle i å beskytte det norske samfunnet mot farene som truer.



Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHOOLD

FØLG NORSK FOLKEHJELP



TEMA: Frivillig beredskap blir stadig viktigere. FOTO: ALF BERGIN



AKTUELT

- 04** Amerikansk bistandsfrys
- 05** Randi har vært medlem i 70 år
- 06** Vånehvile i Gaza
- 10** Aldri mer Hiroshima
- 12** Ukraina-krigens stille offer
- 14** Et industrielt eventyr i Bærum

TEMA: BEREDSKAP

- 16** Frivillige organisasjoner styrker Norges kriseberedskap (Strand)
- 22** Totalberedskapsmeldingen
- 24** Sterkere sammen - ledersamling
- 26** Ny aksjonsrekord: 530 lete- og redningsaksjoner i 2024
- 28** El Salvador: – Vi har mye å lære av hverandre

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Norsk Folkehjelps lokallag i Strand avholder en beredskapsøvelse. Markøren Karen Høllesli-Møll får hjelp til å gå ned fra skogen av Astrid Viktoria Nerhus Melby og Kenneth Vasstveit.



Foto: Alf Bergin

Amerikansk bistandsfrys rammer minerydding verden over

Norsk Folkehjelp har satt all amerikanskstøttet mine- og eksplosivrydding på vent i 12 land og sier opp 1700 ansatte som følge av den amerikanske bistandsfrysen. Nå frykter generalsekretær Raymond Johansen at verden kan stå overfor en ny landminekrise.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

– Å fryse støtten til mine- og eksplosivrydding bremser ikke bare nåværende aktiviteter. Det vil forsinke og kan i verste fall reversere de enorme skrittene verden – med USA i spissen – har tatt mot å bekjempe disse bestialske våpnene. Det vil hindre folk på flukt fra å kunne returnere, og vil ifølge våre beregninger få alvorlige konsekvenser for inntil en halv million mennesker i land som Irak, Jemen, Laos og Vietnam, sier Johansen.

I 2024 mottok Norsk Folkehjelp 460 millioner kroner fra det amerikanske Utenriksdepartementet til humanitær mine- og eksplosivrydding og destruering av våpen. Som følge av den usikre situasjonen og frysen av bistandsmidler, har organisasjonen nå sett seg nødt til å si opp 1700 ansatte på amerikanske kontrakter i 12 land. Det betyr mer enn en halvering av arbeidsstokken på 3200 ansatte.

– At mer enn 40 prosent av finansieringen til mine- og eksplosivrydding har forsvunnet over natta, er dramatisk for oss og vårt arbeid. Den største kostnaden tar likevel barn, bønder og minerammede lokalsamfunn verden over. Utallige liv og lemmer som ville blitt



En av Norsk Folkehjelps mineryddere i Angola. FOTO: SEAN SUTTON

spart, settes nå i spill. Krigsrammede områder som var på god vei til å bli trygge, går en dyster framtid i møte, sier Johansen.

I 20 år har amerikanske bistandsmidler vært en av hjørnesteinene i Norsk Folkehjelps mineryddingsarbeid. Gjennom årenes løp har den amerikanske støtten kommet nesten 2,2 millioner mennesker til gode. Bare i 2024 bidro midlene fra USA til å trygge hverdagen til mer enn 670 000 mennesker over hele verden.

– Med amerikansk støtte har Norsk Folkehjelp friggitt landareal på størrelse med Oslo kommune slik at matproduksjon og gjenoppbygging av infrastruktur kan komme i gang igjen. Vi har fjernet nesten 600 000 udetonerte eksplosiver. Ikke bare har dette fremmet matsikkerhet og økonomisk vekst i disse områdene. Det har minsket risikoen for at bomber og granater skal ende opp i hendene på ikke-statlige aktører til bruk i improviserte landminer, sier Johansen.

– Vår klare oppfordring til amerikanske myndigheter er at de får en rask avklaring på det livreddende mineryddingsfeltet, som det tradisjonelt har vært bred, tverrpolitisk oppslutning om i USA.

Norsk Folkehjelp vil fortsette å gjøre alt

som står i vår makt for å sikre at arbeidet kan fortsette, men trenger umiddelbare tiltak og internasjonal støtte.

– Vi har god dialog med norske myndigheter, og ber internasjonale partnere om å ta en aktiv rolle i å sikre at dette arbeidet ikke stopper opp.

FAKTA

- Norsk Folkehjelp er en av verdens største humanitære mineryddingsoperatører, med aktiviteter i 21 land.
- Siden 1992 har vi frigjort 1,3 milliarder kvadratmeter land og fjernet 2,1 millioner landminer og eksplosiver i til sammen 45 land.
- I fjor mottok Norsk Folkehjelp støtte fra det amerikanske Utenriksdepartementet til mine- og eksplosivrydding og destruering av våpen i 12 land: Afghanistan, Angola, Kambodsja, Irak, Jemen, Kosovo, Laos, Palau, Peru, Tadsjikistan, Ukraina og Vietnam.
- Et bortfall i amerikansk støtte vil føre til at en halv million mennesker blir mer utsatt for død og lemlestelse.

Trofast medlem i 70 år

Randi Christensen (90) har vært med i Norsk Folkehjelp lenger enn noen andre. Styreleder Jan Olav Andersen besøkte henne hjemme i Fetsund for å gratulere med 70 års medlemskap.

SISSEL FANTOFT [tekst], ELLEN JARLI [foto]

Våren 1955 flyttet Randi, ektemannen og deres lille datter fra Oslo til Fetsund. Bare noen måneder tidligere, 1. juni 1954, ble Norsk Folkehjelp Fetsund stiftet.

– Jeg ble kjent med en nabo som var med på å starte lokallaget, og ble raskt rekruttert av henne. For meg var det en fin måte å bli kjent med naboene på, forteller Randi.

Hun støtter helhjertet Norsk Folkehjelps arbeid både i Norge og ute i verden.

– Vi fikk etter hvert fire barn, så jeg har ikke vært et veldig aktivt medlem, men jeg har alltid betalt kontingenten. Jeg synes Norsk Folkehjelp gjør veldig mye viktig og bra arbeid, og vil fortsette å være medlem så lenge jeg lever, sier hun.

Randi ser med bekymring på utviklingen i verden for tiden.

– Det er mye uro, og jeg synes det er skummelt med alle kriger og konflikter. Jeg er glad for at Norsk Folkehjelp finnes, og for at de går inn og støtter mennesker som trenger hjelp i urolige områder. Det er viktig at de får slippe til og kan bidra, sier hun.

Norsk Folkehjelp Fetsund har 155 medlemmer, og driver med alt fra velferdsaktiviteter og popup-marked til vakthold og førstehjelpskurs.

SPREK OG SPØKEFULL. Randi vokste opp på Østensjø i Oslo, og hadde ingen familiær tilknytning til fagbevegelsen i barne- og ungdomstida.

– Det gikk mest i ski og skøyter på Østensjøvannet om vinteren. Da jeg var ferdig med skolen fikk jeg jobb i en manufakturforretning



DIPLOM: Styreleder Jan Olav Andersen synes det var en ære å få overrekke diplommet for 70 års medlemskap i Norsk Folkehjelp til den spreke 90-åringen, Randi Christensen.

i sentrum, forteller hun.

Randi var bare 21 år gammel og nybakt mor da hun flyttet til Fetsund.

– Mannen min fikk jobb i Lillestrøm og hadde noen kamerater som bodde her, så vi fikk leid en leilighet her. Etter hvert som vi fikk flere barn, kjøpte vi dette huset, sier hun.

I dag er Randi enke, men klarer seg fortsatt fint hjemme i huset, hvor hun bor med sin 19 år gamle katt.

– Jeg ser og hører dårlig, men jeg husker godt!

Et minne som har brent seg fast var da elva nedenfor huset flommet over i 1967.

– Da måtte vi evakuere, og ble installert i bedehuset med våre tre barn. Det har satt sine spor, sier hun spøkefullt og ler hjertelig.

Da yngstemann begynte på skolen, fikk Randi jobb på samvirkelaget i Fetsund.

– Da det ble lagt ned, begynte jeg å jobbe i kafeen til Fetsund lenser. Der stortrivdes jeg og jobbet til jeg var 73 år. Hadde jeg ikke fått hjerteinfarkt, hadde jeg vært der ennå, ler hun.

DIPLOM OG BLOMSTER. Bordet i stua er nydelig dekket med kaffe og marspankake, og lagvenninnene Anne-Lise Fjellheim, Anita Sandstad og Annie Johansen er også invitert til feiringen.

– Vi har det så hyggelig sammen, og jeg setter stor pris på aktivitetene i laget. Annenhver lørdag inviteres vi eldre til kaffe, smørbrød og lotteri på sykehjemmet. Vi bli hentet og kjørt hjem, og koser oss som bare det. Det sosiale samværet betyr mye, forteller Randi.

I desember 2024 vedtok sentralstyret i Norsk Folkehjelp nye retningslinjer for markering av lange medlemskap. Mens det tidligere kun var medlemmer med 30 års fartstid som ble feiret, deles det nå ut diplomer også ved 40, 50, 60 og 70 års medlemskap. Randi er det første medlemmet som får diplom for 70 års medlemskap. Neste feiring blir i 2026, deretter er det ingen som får en slik hedersbevisning før i 2030.

Jan Olav Andersen har med en flott blomsterbukett, diplom og den nyeste Norsk Folkehjelp-nålen som han overrekker Randi.

– Gratulerer – det er en ære å få møte en som har vært trofast i organisasjonen så lenge. Selv om vi har medlemmer som er over 100 år, er det du som har rekorden for langt medlemskap. Tusen hjertelig takk for innsatsen, og måtte du få mange gode år i Norsk Folkehjelp framover, sier han.

– Jeg skal i hvert fall være medlem så lenge jeg lever, det er helt sikkert, svarer Randi.

Holder pusten etter våpenhvilen



GJENSYN: En halv million mennesker tok beina fatt og gikk fra forferdelige forhold i Sør-Gaza og hjemover mot nord. På veien traff de naboer og kjente som

Søndag 19. januar utløste nyheten om våpenhvile i Gaza jubel over hele verden. Men Norsk Folkehjelps ansatte og partnere holder pusten. For nå står to millioner mennesker igjen i ruinene av det som en gang var boliger, sykehus og skoler.

INGVILD VETRHUS [tekst]
MOHAMMED ZAAOUN [foto]

Dette er ikke første gang en våpenhvile skaper håp for en krigstrøtt befolkning. En 16-åring i Gaza har sett hele fem kriger komme og gå. – Gang på gang har folk forsøkt å stable seg på beina etter bomberegn, mens Israels



de hadde blitt skilt fra mens krigen pågikk.

17 år lange blokade av varer og tjenester har begrenset all utvikling til et smalt håp om å i det minste gjenreise noe av det som var, sier Gry Ballestad, leder for utvikling og humanitært samarbeid i Norsk Folkehjelp.

Til tross for våpenhvilen, fortsetter angrepene på sivile og hjelpearbeidere, mens militære aksjoner eskalerer på Vestbredden.



LETTEELSE: Et krigstrøtt folk var lettet over å endelig få et pusterom i den ustanselige bombingene da våpenhvilen trådte i kraft i Gaza.

– Hittil i år har over 90 mennesker blitt drept på Vestbredden. I Gaza ble over 100 mennesker drept, og hundrevis såret, i løpet av de fem dagene fra våpenhvilen ble annonsert til den trådte i kraft. En av dem som måtte bøte med livet sammen med familien sin, var styremedlem i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Aisha, som jobber for å støtte voldsutsatte kvinner og barn, forteller Ballestad.

Våpenhvileavtalen, som er delt inn i tre faser, vil ta lang tid å gjennomføre, påpeker hun.

– Partene må gå inn i nye forhandlinger for å komme videre til hver fase, noe som gjør avtalen sårbar for sterk motstand fra begge sider – særlig fra Israel – og utsetter utslitte palestinerne for enda mer lidelse.

ET STERKT MØTE. Ballestad hadde nylig sin første digitale samling med de fire ansatte i Norsk Folkehjelp i Gaza som gjennom krigen har levert nødhjelp med livet som innsats.

– Det var et svært sterkt møte, med mange tårer. Som ventet var våre kollegaer veldig preget etter 15 måneder med krig, sult og tragedie. Men det var fortsatt sjokkerende å se hvor tynne og medtatte de var blitt, sier hun.

– Alle vektla hvordan det å være en del av Folkehjelpa har holdt dem gående. Det at

lønningene fortsatt ble utbetalt, ga dem ressurser til å flytte på seg og holde seg i live, forteller Ballestad.

Norsk Folkehjelps ansatte i Gaza uttrykker lettelse over våpenhvilen, men også dyp bekymring for de store ødeleggelsene og hva som vil skjer videre.

– Uken før våpenhvilen, var jeg nærmere døden enn livet, forteller en av Norsk Folkehjelps ansatte i Gaza. – Jeg har vært gjennom flere kriger, men denne var annerledes. Jeg vet ikke hvordan jeg overlevde. De siste 15 månedene har jeg blitt drevet på flukt mer enn ti ganger, mistet tolv familiemedlemmer og åtte nære venner. Jeg har vært en av de heldige, sier han.

I fjor sørget Norsk Folkehjelps ansatte og partnere for til at livsnødvendig hjelp som mat, vann, hygieneartikler og morsmelkerstatning kom frem til titusenvise av mennesker.

Pakkene med mat ga folk håp, forteller han.

– Målet med denne krigen var å svekke samfunnet vårt. Men vi delte de grunnleggende og få ressursene vi hadde – vår kamp vil vare lenger enn våre arr. Noen ganger lurte vi på om verden forstår sult.

UTMATTET, MEN HÅPEFULLE. Palestine Association for Education & Environmental Pro-

AKTUELT

tection (PAEEP) er en av Norsk Folkehjelps lokale partnere. I fjor delte organisasjonen blant annet ut mat og morsmelkerstatning til over 2500 personer. Lederen, Diana Kuhail, forteller om håp og usikkerhet i Gazas befolkning.

– Folk i Gaza er utslitt — fysisk, følelsesmessig og mentalt. Mens våpenhvilen gir en midlertidig følelse av lettelse, er det også en utbredt frykt og usikkerhet for framtida. Sårene etter denne krigen vil ta flere år å lege.

Behovene er enorme for over to millioner traumatiserte mennesker. Til tross for at nødhjelpsarbeidet er i gang, lider store deler av befolkningen fremdeles av alvorlig mat- og vannmangel.

– Med en våpenhvile på plass, er vår umiddelbare prioritet å dekke de akutte humanitære behovene til de mest sårbare gruppene, inkludert barn, kvinner, eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Samtidig må vi fokusere på psykososial støtte for å hjelpe lokalsamfunnene med å bearbeide krigens traumer, legger hun til.

ENORME ØDELEGGELSER. Rundt 85 prosent av Gazas sykehus er skadet eller ødelagt. Helse- og skolevesenet har nærmest kol-

lapset, og 650 000 barn er uten skolegang. Dette tilsvarer flere enn alle grunnskolelevener i Norge.

Samtidig har over 1,9 millioner mennesker blitt drevet på flukt siden Israels angrep på Gaza 7. oktober 2023. I Nord-Gaza alene ble nesten én million tvunget til å forlate hjemmene sine. Etter at våpenhvilen trådte i kraft, har over en halv million lagt ut på den lange veien hjem.

Gry Ballestad forteller om en kollega som gikk tolv kilometer til fots, med barna på skuldrene.

– Det var ingen tilgang til vann eller mat underveis. Folk ble oppfordret til å ta med seg mat og telt siden det er veldig begrenset tilgang på humanitær hjelp i nord. Den humanitære responsen har som befolkningen blitt jaget fra sted til sted, noe som gjør det ekstremt krevende å sikre folk den hjelpen de trenger. Nå er det svært få telt som kommer inn, mye er slitt og ødelagt etter en hard vinter. Et telt veier nesten 50 kg, så var naturligvis nesten umulig å ta med seg for dem som kom til fots.

De som kom fram, ble møtt av enorme ødeleggelser.

– Noen kunne ikke peke ut hvor huset en gang hadde stått, eller gata det befant seg i. Vår kollega returnerte til et delvis ødelagt hus, men kunne stolt vise oss at han hadde funnet Norsk Folkehjelp-jakka si i kaoset, forteller Ballestad.

GRAVER I RUINENE ETTER SAVNEDE. Behovet for husly er enormt, men nesten ingen telt kommer inn, forteller Ballestad. Ifølge FN har bomberegnet skadet eller ødelagt 92 prosent av alle hjem på Gazastripen. I ruinene ligger flere savnede, og det fryktes at dødstallet vil stige ytterligere. I skrivende stund er det bekreftede antallet drepte mennesker 48 208, men myndighetene i Gaza antar at tusenvis av mennesker som er savnet under ruinene er døde, og anslår at minst 61 709 mennesker har omkommet.

– Familier har begynt å grave i ruinene etter savnede barn, mødre og fedre. Tunge maskiner som gravemaskiner nektes adgang, så jobben er ekstremt vanskelig og ikke minst farlig. Gaza har blitt teppebombet; overalt finnes ueksploderte eksplosiver, også i ruinene. Ved en massiv retur vil mange bli skadet og drept, sier Ballestad.

– Norsk Folkehjelp og partnere skal fort-



I RUINER: Over en halv million mennesker valgte å vende

sette å gi mennesker opplæring i hvordan de kan gjenkjenne og beskytte seg selv mot eksplosiver som ligger i ruinene, fortsetter hun.

SIVILSAMFUNNET MÅ LEDE GJENOPPBYGGINGEN. Før krigen kjempet det palestinske sivilsamfunnet for rettferdighet under et



EMOSJONELT: Gry Ballestad, leder for utvikling og humanitært samarbeid i Norsk Folkehjelp, var nylig tilstede på det første digitale møtet med fire av Norsk Folkehjelps ansatte i Gaza. Hun forteller at det var et sterkt møte, med mange tårer.



hjem til Nord-Gaza da våpenhvilen trådte i kraft. Det som møtte dem der var enorme ødeleggelser.

sterkt begrenset handlingsrom. Nå har mange organisasjoner i Gaza mistet all sin infrastruktur.

I januar trådte også Israels forbud mot FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) i kraft. Organisasjonen har vært et viktig ledd i kampen for palestineres rettigheter.

– 30 år av arbeidet til det palestinske sivilsamfunnet har blitt kraftig satt tilbake. Alt vi har gjort er borte, forteller en av Norsk Folkehjelps ansatte i Gaza.

Sivilsamfunnet trenger midler nå mer enn noensinne, understreker han.

– Vi må støtte en ny generasjon palestinere i gjenoppbyggingen av Gaza – vi skal bli

værende og levere, uansett hva som skjer, sier han. – Etter alt vi har overlevd og alle liv som er tapt, fortjener palestinerne ikke mindre enn en suveren, uavhengig og demokratisk stat. Nå må verdenssamfunnet gjøre denne rettmessige drømmen til virkelighet.

Aldri mer Hiroshima

Kentaro Yagyu (82) var tre år gammel da amerikanerne slapp atombomben over hjembyen Hiroshima. Både han og foreldrene fikk helseplager som følge av den radioaktive strålingen de ble utsatt for. – Min livsoppgave er å bidra til fred i verden, sier han.

SISSEL FANTOFT [tekst]

KENTARO YAGYU [Illustrasjoner]

ELLEN JARLI [foto]

Klokka kvart over åtte om morgenen 6. august 1945 ble atombomben Little Boy sluppet ned på Hiroshima fra et amerikansk B-29-fly fra 9600 meters høyde. Bomben detonerte etter 43 sekunder med et intenst lysglimt. Ti sekunder senere traff en sjokkbølge byen i 3,7 kilometers omkrets fra episenteret.

Kentaro Yagyu var hjemme sammen med foreldrene da det skarpe lysglimtet flerret morgenhimmelen. Familiens hus lå drøyt to kilometer fra bombens episenter.

– Øyeblikket etter hørte vi et enormt drønn. Da jeg kom til meg selv, var taket blåst av, og jeg kunne se den blå himmelen over meg. Alle vinduene var knust, og det lå glasskår overalt. Det gjorde sterkt inntrykk på en treåring, forteller han.

Yagyu besøkte Oslo i desember som en del av delegasjonen fra årets fredsprisvinner Nihon Hidankyo. Grasrotorganisasjonen består av såkalte *hibakushaer*, som er den japanske betegnelsen på atombombeoverlevende.

– I Japan kaller vi atombomben Picadon etter pica, som betyr lysglimt og don, som betyr eksplosjon. Min mor skrev ned sine minner fra dagen bomben traff og tiden etterpå i en dagbok, og min far tegnet sine opplevelser. Jeg har brukt deres nedtegnel-



KROPPER: På vei mot arbeidsplassen sin så Yagys far hundrevis av forbrente kroppen på en militærbase. En utbrent trikk sto fortsatt på skinnene, med en død hest ved siden av.

ser som grunnlag for boka *Blue sky*, sier han.

Boka består av tekst og tegninger som forteller historien til Yagyu og foreldrene. Tittelen henspiller på den blå himmelen han så over seg etter at taket på barndomshjemmet blåste av.

– Min far var dekket av blod, men klarte å beskytte min mor og meg, slik at vi var uskadede, forteller han.

ENORM SOPPSKY. Kentaro Yagys far var biologiprofessor ved universitetet i Hiroshima, og bestemte seg for å gå til arbeidsplassen for å se om han kunne bidra med hjelp der.

– Han dro av sted iført den blodige skjorta, og på veien så han døde, forbrente og nakne kropp overalt. Siden universitetet lå nærmere episenteret, ble han sannsynligvis utsatt for enda mer stråling på veien. Han hadde diaré i lang tid etterpå, og mistet alt håret, sier Yagyu.

Da faren kom fram til universitetet sto bare utbrente skjeletter av bygningene igjen.

– Etter at bomben traff steg en enorm

soppsky opp fra episenteret, og det brøt ut mange branner. Da faren min var på vei hjem- over så han at flere av nabohusene sto i full fyr. Han beordret min mor og meg til å samle sammen det nødvendigste, og så evakuerte vi, forteller Yagyu.

Familien dro til åsene i utkanten av byen, og tilbrakte tre netter utendørs under en myggnetting.

– Da hadde jeg alvorlig diaré, og foreldrene mine bestemte at vi måtte flykte enda lenger ut av byen. Vi pakket med oss det nødvendigste i en tralle, som min far trakk mens min mor dyttet bak. Vi gikk hele natta, og neste morgen kom vi frem til en gård hvor vi fikk være, forteller han.

Familien returnerte til Hiroshima et halvt år senere.

– Huset vårt var for ødelagt til at vi kunne bo der, så vi fikk tildelt en midlertidig bolig. Jeg husker at jeg alltid var sulten og gikk i fillete klær. På elvebankene og overalt ellers hvor det fantes grønne flekker, dyrket folk korn og grønnsaker, sier han.

ALVORLIGE HELSEPLAGER. Før bombingene pleide lille Kentaro ofte å leke med en jevn-gammel nabogutt.

– Min mor fortalte meg at han var utenfor og lekte da bomben traff, og derfor mistet han livet. Han ble fullstendig forbrent, og moren hans satt ved siden av og gråt i for-tvilelse, sier Yagyu.

Han husker godt blomstringen av kirsebærtrærne i hjembyen våren 1946.

– Jeg var imponert over trærnes vitalitet midt i all elendigheten, sier han.

Hele familien fikk alvorlige helseplager som følge av atombomben – såkalt atombombe-syndrom.

– Min far fikk leukemi, men heldigvis overlevde han og levde lenge. Både min mor og jeg led av utmattelse – jeg husker at jeg ofte ble så sliten at jeg ikke orket å gjøre noe som helst. Min mor var også ofte helt utslitt og slet med å konsentrere seg. Senere ble jeg rammet av nyrekreft og måtte fjerne den ene nyren, sier han.

Han viser frem hendene og armene sine, som er fulle av bloduttredelser under huden.

– Legen min sier at det også er en konsekvens av strålingen jeg ble utsatt for, så jeg bærer fremdeles synlige skader fra atombomben på kroppen, sier han.

I 1949 ble Yagys lillebror født, og ble dermed andregenerasjons atombombeoverlevende.

Mange hibakushaer har opplevd et stigma i hjemlandet som følge av sine opplevelser. I en undersøkelse blant 13 000 hibakushaer i 2005 rapporterte nesten en femdel at de hadde blitt utsatt for diskriminering, hovedsakelig når det gjaldt å finne en ekte-skapspartner, men også når det gjaldt å søke jobb.

MÅ ALDRI GLEMME. I Hiroshima holdes det 6. august hvert år en minneseremoni.

– Under markeringen i 1951 fløy et amerikansk militærfly over byen og slapp en blomsterkrans ned på minnesmerket. Fra bakken ble en mengde duer – symbolet på fred – sluppet opp mot den blå himmelen, minnes Yagyu.

Atombombedomene var en bygning som lå midt i episeneteret for bomben i Hiroshima. Byens innbyggere har bevart ruinene som en tragisk påminnelse om krig. Domen ble utnevnt til verdensarvsted i 1996.

Da Kentaro Yagyu ble eldre, flyttet han til



NOBELS FREDSPRIS: Hibakusha Yagyu Kentaro besøkte Oslo i desember i forbindelse med utdelingen av Nobels fredspris til Nihon Hidankyo. Her sitter han i midten sammen med kona Yagyu Kayoko, flankert av Hibakusha Sakuma Kunihiko [t.v.] og Hibakusha Hayashi Katsumi [t.h.].



MANGE DØDE: Etter at bomben traff bega Yagys far seg til arbeidsplassen sin, fortsatt iført ei blodig skjorte. På veien så han forbrente, døde og nakne kroppene overalt.

Osaka og Nagoya for å studere. Han jobbet som lærer i videregående skole i noen år, og var deretter ansatt i et privat selskap fram til han ble pensjonist i 2002.

– Etter at jeg ble pensjonist tok jeg opp igjen tegning, som jeg elsket som barn. Jeg oppdaget at det å fortelle min historie ved hjelp av tegninger ble veldig godt mottatt. Jeg ble med i en lokal gruppe med om lag hundre andre hibakushaer, og begynte å engasjere meg i aktivitetene til Nihon Hidankyo, sier han.

I 2010 deltok Yagyu i *Peace Boat Hibakusha Project*, hvor atombombeoverlevende

fra Hiroshima og Nagasaki reiser verden rundt for å fortelle sine historier, og agitere for en verden fri for atomvåpen.

– I løpet av 101 dager besøkte vi 21 land, inkludert Norge og Bergen. Etter at jeg kom tilbake til Japan har jeg fortsatt med å besøke barneskoler for å dele min historie og tegninger med den yngre generasjonen. Vi bli stadig færre hibakushaer, og det er viktig at det som skjedde i 1945 aldri blir glemt, fastslår han.

ATOMVÅPEN MÅ ELIMINERES. Kentaro Yagyu opplever det som en stor ære at Nihon Hidankyo ble tildelt Nobels Fredspris 2024.

– Jeg føler at Nobelkomiteen anerkjenner vår kamp for en verden fri for atomvåpen, derfor ble jeg så lykkelig da jeg fikk beskjeden om fredsprisen. Oppmerksomheten prisen medfører gir oss hibakushaer en enda sterkere plattform og et større publikum å formidle vårt budskap til, sier han.

Yagyu mener at eksistensen av atomvåpen er total uakseptabel.

– Så lenge de finnes er det alltid en risiko for at de vil bli brukt og at menneskeheten utslettes. Derfor må alle atomvåpen elimineres. Hvis vi fortsetter å produsere atomvåpen, står nye generasjoner alltid i fare for å utsettes for de samme grusomhetene som min familie og resten av innbyggerne i Hiroshima og Nagasaki i 1945, sier Kentaro Yagyu.

Ukraina-krigens stille offer



STORK: En stork svever over en åker i brann nær Snihurivka i Mykolaiv-regionen midt under den russiske invasjonen av Ukraina i juli 2023.

FOTO: ANATOLII STEPANOV/AFP

Norsk Folkehjelp og miljøorganisasjonen Conflict and Environment Observatory (CEOBS) har kartlagt de omfattende miljøkonsekvensene av bruk av eksplosive våpen i Sør-Ukraina.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Rapporten *Assessing Environmental Degradation in Southern Ukraine* viser at de to regionene Kherson og Mykolaiv sør i Ukraina har blitt utsatt for betydelig forurensning og ødeleggelse under krigen, og at både landbruk og økosystemer er forurenset.

Selv om studien bare gir et øyeblikksbilde, dokumenterer den hvordan den eksplosive krigføringen har påvirket jord, vann og biologisk mangfold, og konkluderer med at det er et akutt behov for miljøtiltak for å beskytte folkehelse og natur.



Hovedforsker i CEOBS, Dr. Anna McKean. FOTO: CEOBS

STORE KONSEKVENSER FOR MILJØET.

Eksplosive våpen forårsaker enorme menneskelige lidelser, forvolder store skader på infrastruktur og fører ofte til forurensning.

– De leder til oljebranner, giftutslipp, ueksploderte blindgjengere, legger bygninger i ruiner og medfører både

umiddelbare og mer langsiktige trusler mot befolkningen og miljøet. Krigens forurensning blir ofte oversett, men rammer luft, vann og



MINERYDDERE: Norsk Folkehjelp har ryddet miner og blindgjengere i Ukraina siden 2023, og har operasjoner i Sumy, Mykolaiv og Kherson. FOTO: SEAN SUTTON/NORSK FOLKEHJELP

jordsmonn og får betydelige konsekvenser for innbyggernes helse, levebrød og økosystemer, sier hovedforsker i CEOBS og medredaktør av rapporten, dr. Anna McKean.

FORURENSNING OG SKADER PÅ INFRASTRUKTUR. Jord- og vannprøvene som ble samlet inn fra de to områdene viste seg å inneholde forurensende stoffer som tungmetaller og hydrokarboner. Selv om noen av disse oversteg trygge konsentrasjonsverdier, ble de ikke vurdert som en umiddelbar risiko for mennesker.

– I byen Snihurivka i Mykolaiv-regionen avdekket vi at bruk av eksplosive våpen har ødelagt kritisk infrastruktur som renseanlegg, vanntårn, pumpestasjoner, fabrikkanlegg, landbruk, vannledninger, kraftstasjoner og togstasjonen. Våre funn antyder også at Kakhovka-demningen som brast etter eksplosjoner i 2023 har økt forurensningen ytterligere ved å spre oljesøl til større områder, forklarer McKean.

TRUER MATSIKKERHET, LEVEBRØD OG BIODIVERSITET. Krigen har etterlatt enorme mengder landminer og andre blindgjengere. Disse er en betydelig trussel ikke bare mot folks levebrød og matsikkerhet, men også mot miljøet.



MILJØRÅDGIVER: Kristin Holme Obrestad, spesialrådgiver for klima og miljø i Norsk Folkehjelp. FOTO: NORSK FOLKEHJELP.

– Funnene i rapporten tyder på at eksplosive våpen har skadet jordsmonnet og medført skogbrann og ukontrollerte utslipp av miljøgifter fra industri og annen virksomhet, sier McKean.

I regionene Snihurivka, Komyshany, Zymivnyk i Mykolaiv og Kherson har miljødelegasjonene hatt negativ innvirkning på økologisk viktige våtmarks- og elvehabitater.

– For å beskytte mennesker og økosystemer og hindre ytterligere forurensning, bør det tas flere prøver av vann og jordsmonn for å avklare hvilken risiko berørte lokalsamfunn er eksponert for, sier hun.

ENORME MENGDER BLINDGJENGERE LIGGER IGJEN. Siden starten av den russiske invasjonen har det blitt brukt enorme mengder eksplosive våpen i Ukraina. Landminer, klasebomber og flybomber ligger igjen på bakken, og kan potensielt forurense jord og vann. Områdene som er undersøkt bærer sterkt preg av at eksplosive krigsrester hindrer tilgang til landområder og gjør gjenoppbygging enda mer krevende.

– Norsk Folkehjelps kartlegging og rydding av eksplosiver i disse områdene er helt avgjørende for å forhindre ulykker, berge liv og åpne for miljøforvaltning og nødvendige miljøtiltak. Å ta jordprøver i forbindelse med at land rykkes, vil gi mer kunnskap om hvordan tungmetaller og giftige stoffer i eksplosive våpen blir spredt, sier Kristin Holme Obrestad, spesialrådgiver for klima og miljø i Norsk Folkehjelp.

VIKTIG Å BESKYTTE MILJØET I KRIG. Konflikter, krigføring og klima- og miljøkrisen vi har i dag krever et sterkere juridiske rammeverk for beskyttelse av miljø i væpnede konflikter. Forskning og bevisstgjøring er avgjørende for å påvirke militær atferd og for å forstå og hindre miljødelegasjoner.

Tilgang til miljødata er viktig for å styrke berørte samfunn i gjenoppbygging, men det er utfordrende å få tilgang til å ta jord- og vannprøver i en aktiv konflikt, ifølge McKean i CEOBS.

– Studien vår viser hvordan mineryddingsorganisasjoner og miljøorganisasjoner kan samarbeide om å samle inn data i berørte områder. I studien anbefaler vi ytterligere prøvetaking av vann og jordsmonn for å kartlegge hvor utsatt for eksponering de berørte samfunnene er. Gjennom dette kan vi beskytte både befolkning og økosystemer og forhindre ytterligere forurensning, sier hun.

– Norsk Folkehjelp er forpliktet til å beskytte både sivilbefolkningen og miljøet fra bruk av eksplosive våpen. Vi kommer til å fortsette innsatsen både i felt, gjennom politisk påvirkning og i vårt samarbeid med miljøeksperter, avslutter miljørådgiver i Norsk Folkehjelp, Kristin Obrestad.

Et industrielt eventyr i Bærum:

– Med hunden Ellinor på lag

Langs den rolige Isi-elva i Bærum ligger en bedrift som kanskje ikke er kjent for mange utenfor olje- og gass-industrien. Men Haakon Ellingsen, en familieeid bedrift som har levert ventiler til oljeindustrien i over 60 år, er en bedrift som tar sitt samfunnsansvar på alvor, inkludert et unikt prosjekt med en hund som heter Ellinor!

HAAKON ØDEGAARD [tekst]

Bedriften har «adoptert» minehunden Ellinor, som er under opplæring i Norsk Folkehjelps avl - og opptreningscenter i Sarajevo Bosnia Hercegovina.

VIKTIG MED SOSIALT ENGASJEMENT. – Vi har alltid hatt prosjekter med sosialt engasjement, og dette med minehunder var noe vi falt for med en gang, forteller Tina Ree Eines, direktør i Haakon Ellingsen. «Det at det er veldig konkret, gjør det enkelt å engasjere de ansatte, og det er en stor fordel og noe vi har hatt stor glede av.»

Så Haakon Ellingsen har blitt en minehundbedrift, og hunden Ellinor er blitt en populær «ansatt».

– Alle våre ansatte føler at de har et forhold til Ellinor, selv om de kanskje ikke har møtt henne fysisk. Hun er vår hund, sier Eines med et smil.

– Dette er et prosjekt som berører mange i bedriften, og mange ansatte, føler en personlig tilknytning til hunden

I tillegg har Ellinor skapt glede og engasjement utenfor bedriften og noe av et samtaleemne blant kundene deres.

– Da vi viste bilder av Ellinor på oljemessen i Stavanger, ble andre på messa veldig enga-

sjerte. Dette er noe som berører folk, sier Eines.

HVORFOR ELLINOR? Sett utenfra er det ikke tydelig hvorfor de ville kalle hunden for Ellinor? Men navnet viser seg å ha en spesiell historie. Administrerende direktør Eines forklarer at navnet kommer fra da de i 2008 gjorde et oppkjøp av et firma som het Nord. Så var de ute etter å ha et kulturnavn når de skulle fusjonere de to organisasjonene, altså Ellingsen og Nord, som ble Ellen Det bruker de på kaffe og mange andre felles ting. Så når hunden kom, og det var en hunnhund, så kom Ellinor naturlig. – Hadde det vært en hannhund så hadde det blitt Lucifer! [Og for de som lurer på det så er det et navn på en ventil, som alle som jobber på plattform vet!]

«Så navnet Ellinor er valgt som et symbol på vår organisasjon og de mykere verdiene vi står for.» Hunden fikk altså sitt navn som en del av et større kulturelt og organisatorisk uttrykk, som også har røtter i bedriftens historie.

– Ellinor er et navn som er lett å huske, og det knytter seg til vår identitet på en fin måte, forklarer Eines.

SOSIALT ANSVAR OG INTERN STOLTHET. I Haakon Ellingsen er det ikke bare produk-



HUNDESKOLEN: Marit Gann og hunden Ellinor fikk god

tene som er viktige – det er også de ansatte og deres engasjement. Bedriften har en tydelig filosofi om at det skal være både meningsfylt og gøy å jobbe der.

– Vi har en familiefølelse i bedriften, og våre ansatte føler et ansvar for både selskapet og prosjektene vi er involvert i, sier Eines.

De siste årene har selskapet blant annet støttet lokale initiativer som volleyballjenter i Årdal, og de har vært engasjert i internasjonale prosjekter som fokuserer på utdanning og bærekraft. For Haakon Ellingsen handler det om å ha en reell påvirkning, både lokalt og globalt.



kontakt på Norsk Folkehjelps hundeskole i Sarajevo. FOTO: HÅKON ØDEGAARD

MINEHUNDER OG ENGASJEMENT. *Hvorfor sa dere ja til akkurat dette prosjektet?*

– Det å finne noe som ansatte kan ha et forhold til, gjør det mye lettere å skape engasjement og stolthet internt, og hvis vi finner noe som vi kan relatere oss til som er konkret, da kan du se resultatet og faktisk kan følge det opp videre.

– I tillegg er det stas med hund, og ansatte føler at de har en andel i hunden. De sier at de ikke har sett den i levende live, men det er vår hund.

Markedsansvarlig Marit Gann utbroderer:

– Da jeg ble oppringt så syntes jeg at det hørt ut som en strålende idé, som jeg

tenkte at den må vi gå for. Vi hadde for en periode sett på ulike prosjekter, og prøvde å finne et litt større prosjekt vi kunne bevege oss i.

– Vi hadde vel sett på litt dette med utdanning av kvinner, og vi hadde sett på litt med vann, men det ble litt for stort for oss. I tillegg til at dette er et godt formål i seg selv, så er det høyaktuelt i forbindelse med krigen som er tett på, selv om vi sitter langt unna, så er det tross alt i Europa, understreker Gann.

– I tillegg er det det myke aspektet, som er det interne, hvor alle synes at denne hunden søt og føler det nærmest som sin egen hund.



STOLTE: Markedsansvarlig Marit Gann (til venstre) og direktør Tine Rees Eines er stolte over å vise frem hunden Ellinor. FOTO: HAAKON ELLINGSEN AS

– Det første spørsmålet jeg har måttet svare på var om det var risiko for at Ellinor blir skadet eller dø i tjeneste. Det var viktig for oss at svaret var at Norsk Folkehjelp aldri har mistet en hund i tjeneste på minefeltet, sier Gann.

Alle ansatte er på Facebook, og der har de lagt ut nyheter om Ellinor, og vi legger ut nytt om hunden på websidene. I tillegg bruker bedriften hunden i internmagasinet, som de også deler ut eksternt.

Det første gjester møter på hovedkontoret er en stor «rollup» med Ellinor, som også sendt til avdelingskontoret på Ågotnes.

– Vi sier Ellinor er en av våre mest populære medarbeidere. Vi kaller henne jo for det da, ler Gann.

OM VENTILER FOR FREMTIDEN. Haakon Ellingsen ble etablert i 1962 og har siden den gang vært en viktig aktør i leveringen av ventiler og tekniske løsninger til olje- og gassindustrien. Selskapet har vokst jevnt og trutt, og er fortsatt et privat eid firma med 45 ansatte fordelt på kontorene i Bærum, Oslo og Stavanger.

Bedriften fikk sitt gjennombrudd da oljeindustrien begynte å vokse i Norge, og de leverte sitt unike produkt til den nyetablerte oljeindustrien. Den teknologiske utviklingen og de strenge kravene i oljeindustrien har gjort Haakon Ellingsen til en pålitelig leverandør gjennom flere tiår.

Frivillige organisasjoner styrker Norges kriseberedskap

ULENDT TERRENG: Det krever sitt å holde balansen når båren skal bæres ned i ulendt terreng. Her går Astrid Viktoria Nerhus Melby og Dan Viste Karlsson i front. Arne Alsvik skimtes bak.

Mannskaper fra Norsk Folkehjelp Strand og Forsand har møtt opp på samlingspunktet like ved Preikestolhytta. Søket kan starte. Hvert minutt teller.

KJETIL S. GRØNNESTAD [tekst]
ALF BERGIN [foto]

Det er et typisk oppdrag de skal ut på. To unge jenter har gått seg bort. Mannskapene vet hvor jentene hadde planlagt å gå, men ikke hvor de faktisk gikk.

Vinterdagen er av det milde slaget. Plussgrader, vindstille, og sola som titter fram før nye våte tåkedotter driver inn mellom knausene og legger et trolsk slør over furuer og nakne bjørketrær.

– Dette er uvanlig. De aller fleste oppdragene skjer i mørket med vind og uvær, sier Arne Alsvik, beredskapsleder lokalt i Ryfylke, regionalt for Norsk Folkehjelps Sanitet (NFS) i Sør-Vest politidistrikt og for NFS i hele Norge.

Derfor må mannskap på søk- og redningsoppdrag være godkjent. De skal ha med mat og utstyr til å klare seg alene i minst tolv timer i terrenget.

– Vi er trent til å gå i naturen, men ingen skal opptre som helt. Mannskapenes egen sikkerhet kommer først. Vi trenger ikke flere nødstilte, understreker Leif Nieuwejaar, leder i Norsk Folkehjelp Strand og Forsand i Rogaland.

GOD HJELP FRA OVEN. Et hjelpemiddel som kan lette oppdraget, høres i lufta. Det er summingen av dronen som tar av fra helikopterets landingsplass, og som forsvinner inn i tåka oppover lia på den andre siden av veien. Daniel Sjøberg og Tor Egil Siem er lokallagets to første dronepiloter godkjent for sivil stat-



↑ **MANGE OPPDRAG:** Beredskapsleder Arne Alsvik har kontroll på dagens øvelse. – Vi har cirka 70 oppdrag i året i vårt distrikt. Mange av dem er i tilknytning til stien opp til Preikestolen, sier han.



↑ **MISSION IMPOSSIBLE:** Beredskapslageret som ble bygget på klubbhuset ble finansiert av tjenester utført under innspilling av en Mission Impossible-film på Preikestolen. Her sjekker Dan Viste Karlson og Marianne Alsvik at sekken er klar til bruk neste dag.

sluftfart av Luftfartstilsynet, noe som betyr at de kan benyttes til offentlig søk- og redningstjeneste.

– Vi har fire til under opplæring, men vi trenger kun én godkjent dronepilot på dette oppdraget, sier Sjøberg, mens han peker på funnet på dataskjermen.

To prikker viser hvor de to jentene befinner seg. Sikten er dårlig, så det er lite hjelp i det visuelle kameraet, men det varmesøkende termiske kameraet gir utslag.

– Vi opererer ofte droner i dårlig vær med dårlig visuell sikt. Da er det termiske kameraet nyttig, sier Sjøberg.

ET STORT LAG Å SPILLE PÅ. Norsk Folkehjelp Strand og Forsand ble stiftet i 1964, og bygget klubbhuset på Jørpeland i 1985. De driver ei vakthytte i Lyngsheia mellom Lysefjorden og Hjelmeland, ei nødbu langs stien opp til Preikestolen, samt Bolten aktivitets- og beredskapscenter innerst i Lysefjorden

– Vi har cirka 800 medlemmer i lokallaget, forteller Nieuwejaar.

Det er mange, med tanke på at Strand, pluss tidligere Forsand kommune, kun har 15 000 innbyggere.



↑ **ØNSKER MER FINANSIERING:** Vi skal ikke finansiere redningsoppdrag, sier Leif Nieuwejaar, som er kritisk til at det offentlige ikke fullt ut refunderer frivillighetens utgifter når mannskapene blant annet er ute og leter etter savna personer. FOTO: IDA KROKSÆTER

– 60-70 av medlemmene er godkjent som mannskaper. På landsbasis har Norsk Folkehjelp cirka 2000 godkjente mannskaper, fortsetter Nieuwejaar.

Nå er laget med og planlegger et beredskapsbygg for lagring av utstyr på samlingspunktet ved Preikestolhytta, mellom parkeringsplassen og landingsplassen for helikopter.

TEMA: Beredskap

– Når det er ferdig, slipper vi å frakte med oss redningsutstyr fra klubbhuset, sier Arne Alsvik.

VIKTIG MED REALISTISKE ØVELSER. Øvelsen denne vinterdagen – for det var det det var – ble ingen stor utfordring for mannskapene, siden dronen ved hjelp av laser og GPS eksakt kunne angi jentenes posisjon. Karen Høllesli-Møll og Teline Aareskjold, to 15-åringer fra Sanitetsungdommen, er godt vant med å være markører under øvelser. De skal straks i aksjon igjen, nå som markører for søk og redning til sjøs.

– Det er kjekt å være markør. Da forstår jeg hvordan pasienten har det, sier Høllesli-Møll.

Aareskjold nikker: – Forrige gang var jeg markør ved en påkjørsel, og lå under en bil med rødmalning i ansiktet, sier hun.

Begge startet i Sanitetsungdommen høsten 2022, og er kjærkomne rekrutter. Det er stadig behov for frivillige som kan drive med søk og redning, for koronapandemien knekte medlemstallet til ungdomsorganisasjonen, i hvert fall i Ryfylke.

– Ungdomsgruppa har hatt vondt for å komme i gang igjen etter pandemien, men nå ser det ut til å løsne. På Minigruppa for dem i 5.-8. klasse, har vi venteliste til de 30 plassene, sier Nieuwejaar.

DET KOSTER Å REDDE LIV. Norsk Folkehjelps mannskaper møter krevende forhold når liv skal reddes, og stor aktivitet og nødvendig utstyr til søk- og redningsoperasjoner er dyrt. Arne Alsvik anslår at dronen som fant de to jentene under øvelsen koster bortimot 150 000 kroner.

– Og den sammenleggbare båren du ser der borte, sier han, og peker på mannskapene som gjør seg klar til å gå inn i skogen, – den koster mellom 50 og 60 000 kroner, fortsetter han.

Ikke nok med det. Uniformen de har på, og sekken med utstyr på ryggen, er betalt av mannskapene selv – noe som koster mellom 5000 og 20 000 kroner.

UNDERFINANSIERT FRIVILLIGHET. Lokal-lagslederen ser at kostnadene for denne «hobbyen» kan bli vel høy. De rundt 70 årlige søk- og redningsoppdragene bare i Strand og Forsand, tærer på kapitalen. Og med stadig økende turiststrøm til Preikestolen og



↑ **GRILLER:** Det er ikke bare de aktive redningsmannskapene som bidrar til at Norsk Folkehjelp kan yte hjelp ved søk og redning. En stor pool av støttemedlemmer kan mobiliseres til funksjoner som støtter opp om redningsmannskapene. I dag sørger Frode Risa for grilla pølser til blant annet Kennet Vasstveit.



↑ **OMSORG:** Dan Viste Karlson (t.v.) og Petter Aasheim hjelper Teline Aareskjold opp fra bakken.



↑ **OGSÅ TIL VANNIS:** Petter Aasheim sitter på mens Kenneth Vasstveit kjører båten i søket etter to jenter som har falt ut av en båt.



↑ **ALARM:** Morten Saghaug Bjørheim bestemte seg for å dra til Ålgård da meldingen kom om en reell situasjon med en savnet kvinne.

Lysefjorden blir det neppe færre oppdrag i framtida.

– På ett tidspunkt i 2024 hadde vi 600 000 kroner i utgifter på redningstjenesten, men fikk kun 400 000 i refusjon fra det offentlige. Politikerne er avhengige av frivilligheten til å løse velferdsutfordringene, men vi er ikke noe overflødigthorn. Spørsmålet blir om frivilligheten kan knekke sammen, sier Nieuwejaar, som for øvrig selv er politisk aktiv som gruppe-

leder for Arbeiderpartiet i Strand kommune.

Han ønsker en større andel offentlig finansiering i bunn, selv om han også ser faren i at frivillige lag kan bli «late» hvis økonomien blir for romslig. I dag driftes lokallaget gjennom blant annet inntekter fra sanitetsoppdrag, kurssetter, utleie av eiendom (inkludert tre leiligheter i eget klubbhus) og bingo.

– Det hjelper at vi ikke lenger må betale for bruk av nødnett, men finansieringen av frivilligheten burde vært løst over statsbudsjettet. Ikke minst burde satsene for aksjoner vært høyere.

MELDING OM SAVNET KVINNE. Under dagens øvelse kommer meldingen på nødnettet om en savnet kvinne på Ålgård, cirka 45 minutters kjøring unna. Denne gangen er det alvor.

– Jeg drar. Det er på grunn av dette jeg er med i Norsk Folkehjelp, sier Morten Saghaug Bjørheim etter å ha vært med å bære en av markørene ut av skogen.

Dette er ikke uvanlig, for mannskapene fra Norsk Folkehjelp Strand og Forsand bistår i redningsoperasjoner over hele Sør-Vest politidistrikt. Bjørheim får følge av én til i lokallaget, koordinert med Arne Alsvik som beredskapsleder. De to setter seg i en av lokallagets biler og kjører mot Ålgård. Men halvveis kan de snu. En ny melding på nødnettet varsler at den savnede kvinnen er funnet. Dessverre ikke i live.

TA VARE PÅ DE FRIVILLIGE. Alle søk får ikke en lykkelig slutt. Den forsvunne kan ha omkommet. Et funn av den døde kan være «fint», med få ytre skader. Men den omkomne kan også ha falt, for eksempel ned i ei steinur. Det regnes som et «stytgt» funn når den omkomne har store ytre skader. Den man leter etter kan også være i live, men psykisk ustabil.

– Hvis personen kan være farlig, har politiet høyere terskel for å kalle oss ut. Men våre mannskaper skal være trent på å møte folk i psykisk ubalanse. Hvis vi finner vedkom-

TEMA: Beredskap



↑ **DRONER:** Daniel Sjøberg (t.v.) og Tor Egil Siem er godkjente dronepiloter for søk- og redningsoppdrag.



↑ **SØK:** Morten Saghaug Bjørheim (i midten) følger med når Tor Egil Siem (t.v.) og Daniel Sjøberg søker etter de to savnede jentene med drone.



↑ **NYTTIG:** Droner utstyrt med termisk kamera er til stor nytte til søk og redning i dårlig sikt.

mende, trekker vi oss tilbake eller har en veldig rolig tilnærming, sier Alsvik.

Før mannskapene drar ut, skal de forberede seg mentalt på hva de kan finne. Hver enkelt må tenke: Hva er det verste som kan skje?



↑ **SAMLINGSPLASSEN:** Kennet Vasstveit med bære, Dan Viste Karlson, Astrid Viktoria Nerhus Melby (skjult) og Petter Aasheim, på vei opp mot skogen. På Norsk Folkehjelps samlingsplass før Preikestolhytta i bakgrunnen skimtes dronepilotene som er i aksjon.

– Vi har lav terskel for at noen skal kunne si at akkurat i dag vil de ikke være i front av søket. Like etter et søk evaluerer vi, og har teknisk gjennomgang med mannskapene. For det gjør et sterkt inntrykk å finne

omkomne. Ikke minst barn. Hvis noen har behov for en prat i etterkant, tar vi imot mannskapene på huset for ny debrief noen dager etter, sier beredskapslederen.



↑ **KLARGJØR BÅRA:** Kenneth Vasstveit klargjør båren for markør Karen Høllesli-Møll. Her sammen med Astrid Viktoria Nerhus Melby.

ETTERARBEID. Etter hver operasjon skal utstyret fraktes tilbake til klubbhuset. Det skal vaskes, og noe skal erstattes med nytt, slik at sekken står klar til bruk neste dag. For å lette belastningen på aktive mannskaper, som bruker fritida til søk og redning, kan etterarbeidet gjøres av andre frivillige fra Norsk Folkehjelp, fra poolen av reservister som ikke er med ut på oppdrag.

– Mannskapene gjør ofte dette selv, men når det blir en tilleggsbelastning, legger vi til rette for at noen andre gjør det for dem, sier Alsvik.

For frivillige er en begrenset ressurs. De må ikke slites ut.

BEREDSKAP I EKSTREME SITUASJONER. I regjeringens nye Totalberedskapsmelding trekkes frivilligheten fram som en aktør som skal være med å forebygge, øve på og håndtere kriser. Det kan dreie seg om en ny pandemi, ekstremvær eller i verste fall krig.

– Vi har mange støtte-medlemmer som kan mobiliseres hvis vi må bidra over lengre tid. Under pandemien reaktiverte vi mange medlemmer, flere av dem pensjonister, til å organisere vaksineringsen, forteller Alsvik.

Lokallaget har også lang erfaring med preikestolturister i nød, blant annet i storm, regn og tåke. En augustdag i 2016 bar Norsk Folkehjelps Stian Nag, i egne armer, ikke mindre enn tre nedkjølte turister et par kilometer fra fjellet og ned til parkeringsplassen.

– Dårlig vær og manglende sikt stiller strenge krav til mannskapene våre. Allerede i Minigruppa lærer de å bruke kart og kompass, og kunne bevege seg i terrenget under krevende forhold. Sanitetsavdelingen møtes en gang i uka. Bruk av kart og kompass er tema for flere møter i året, sier Alsvik.

STRENGE KRAV. Godkjente letemannskap må hvert tredje år bestå en teoritest og en praktisk orienteringstest. Kravene til dem som

skal navigere båt eller snøscooter i mørket ved hjelp av radar og sonar, er enda strengere. I aller verste fall, hvis strømmen eller nettet faller ut, eller det bryter ut krig, kan de ikke lenger stole kun på digitale hjelpemidler. Da må de beherske søk og redning på analogt vis.

– Når vi må jobbe analogt, reduserer vi risikoen ved å senke tempoet, samtidig som vi stiller strengere krav til mannskapet, sier Alsvik.

Lokalkunnskap om terrenget, og det å kunne bruke kart og kompass, blir desto viktigere. Men skulle det bli krig, blir spørsmålet: Hvem skal drive søk- og redningsoppdrag? For dagens aktive mannskaper er ofte i stridsdyktig alder.

– En krig endrer alt. Mange av oss blir antakelig satt til andre oppgaver. Utstyr kan også bli rekvirert, sier Nieuwejaar. – Da blir poolen av reservemannskap, med pensjonister, barn og ungdom, enda viktigere.

HISTORISK SATSING:

Monica Nervik prater med daværende justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl under åpningen av fjorårets påskeberedskap. Nå ligger det an til en større satsing på de frivillige redningsorganisasjonene.



Totalberedskapsmelding **frivilligheten et kraftig**

Her er de viktigste tiltakene i Totalberedskapsmeldingen og hva de betyr for Norsk Folkehjelp.



vil gi
løft

IDA KROKSÆTHER [tekst og foto]

2025 startet med en alvorspreget pressekonferanse der Totalberedskapsmeldingen ble lagt fram av statsminister Jonas Gahr Støre og daværende justisminister Emilie Enger Mehl. De tegnet et tydelig bilde av beredskapssituasjonen i Norge.

– Vi må alle gjøre mer, og vi trenger et taktskifte, sa Støre.

Han påpekte at det ligger mye ansvar hos den enkelte for å bygge en god totalberedskap. I tillegg til kunnskap om egenberedskap, nevnte statsministeren blant annet mer årvåkenhet, kildekritikk og førstehjelpskunnskaper som viktige ting hver enkelt av oss kan bidra med i hverdagen.

– De siste årene har vi opplevd pandemi, ekstremvær og dataangrep. Totalberedskapsmeldingen skal gjøre Norge bedre i stand til å forebygge og håndtere slike hendelser. Vi skal sørge for at det sivile samfunnet er forberedt på krise og krig, sa statsministeren.

HISTORISK SATSING PÅ FRIVILLIGHETEN.

Med dette alvorlige bakteppet har regjeringen utarbeidet følgende anbefalinger for å ruste opp de frivillige redningsorganisasjonene:

- **Økt tilskudd:** Regjeringen vil øke tilskuddet til de frivillige redningsorganisasjonene med inntil 100 millioner kroner over åtte år, og øker tilskuddet med seks millioner kroner i 2025.
- **Øvelser og samarbeid:** Det legges opp til mer systematiske øvelser mellom offentlige aktører, næringsliv og frivillige for å styrke beredskapen.
- **Involvering i råd og planlegging:** Frivillige organisasjoner skal inkluderes i nasjonale, regionale og lokale beredskapsråd, samt i utarbeidelsen av risiko- og sårbarhetsanalyser.
- **Tverrsektorielt samarbeid:** Frivilligheten skal jobbe tettere med næringsliv og offentlige myndigheter i forebygging og håndtering av kriser.
- **Tilstedeværelse lokalt:** Frivillige organisasjoner framheves som viktige ressurser i hele landet, noe som krever fortsatt lokal forankring.

STILLER KRAV. Beredskapsrådgiver i Norsk Folkehjelp, Erlend Aarsæther, er svært positiv til tiltakene. Samtidig mener han at de

også stiller en del krav til organisasjonen.

– Vi bør forberede oss på økt oppdragsmengde og økte krav til samarbeid med andre aktører i beredskapsarbeidet. I tillegg må vi være aktive i utformingen av lokale og nasjonale beredskapsråd for å sikre god koordinering og representasjon, sier han.

Mest gladelig er nok nyheten om økt tilskudd – noe organisasjonene har jobbet for i mange år. Tilskuddet til redningsorganisasjonene fra Justisdepartementet er i dag på rundt 30 millioner kroner.

– Det er en betydelig, men også nødvendig satsing. Det kommer til å gi oss større handlingsrom og nye muligheter til å utvikle oss. Det er også positivt at økningen skjer over lengre tid, slik at vi kan planlegge hvordan vi skal få mest mulig beredskap ut av denne satsingen, sier Aarsæther.

VIL FØLGE ARBEIDET TETT.

I tillegg til økningen i tilskudd, trekkes økt satsing på øving og trening, samt involvering i lokale og regionale beredskapsråd, fram som viktige for Norsk Folkehjelp.

– Dette er helt i tråd med hva vi har etterspurt av tiltak, så regjeringen fortjener skryt for dette arbeidet. Nå er det opp til oss å sørge for at tiltakene blir gjennomført, og at våre synspunkter blir hørt også videre i prosessen, sier Erlend Aarsæther.



↑ Erlend Aarsæther, beredskapsrådgiver i Norsk Folkehjelp.

TOTALBEREDSKAPSMELDINGEN

- › En melding til Stortinget er et dokument som regjeringen sender til Stortinget når den vil presentere saker for Stortinget og få dem drøftet der uten å foreslå vedtak.
- › Totalberedskapsmeldingen er en oppfølging av Totalberedskapskommisjonens rapport *Nå er det alvor fra 2023*, som blant annet anbefalte en reell satsing på de frivillige redningsorganisasjonene.

KILDE: SNL.NO OG REGJERINGEN.NO



↑ **TRENER SAMMEN:** – Det er viktig at vi trener sammen på tvers av organisasjonen, slik at vi lærer oss å samarbeide i krisesituasjoner, sier leder i Sentralt Sanitetsutvalg, Monica Nervik og leder i Sentralt Samfunnsutvalg, Ingrid Aspelund.

Landsmøtet i 2023 vedtok at Norsk Folkehjelp skal være en helhetlig beredskapsorganisasjon som kan respondere på kriser i det norske samfunnet. Temaet på lederkonferansen i september 2024 var hva dette egentlig betyr og hvordan ambisjonen kan gjennomføres.

SISSEL FANTOFT [tekst]
IDA KROKSÆTER [foto]

På lederkonferansen var representanter fra 45 lokallag, sentrale utvalg, sentralstyret og administrasjonen i Norsk Folkehjelp samlet for å diskutere veien videre for Norsk Folkehjelp som beredskapsorganisasjon. I sin åpningstale understreket sentralstyrets leder Jan Olav Andersen viktigheten av at organisasjonen styrer samlet mot de målene landsmøtet har satt.

– Sentralstyret vedtok i juni en ny strategi for de kommende årene, slik at vi kan møte et økende behov for vår innsats, både nasjonalt og internasjonalt. I Norge kan våre frivillige innenfor søk og redning og det samfunnspolitiske arbeidet få stor betydning i ulike

kriser. Det er lokallagene som gjør det viktigste grasrotarbeidet, og de må kunne forvente støtte fra både styret og administrasjonen, påpekte han.

Monica Nervik er frivillig i Norsk Folkehjelp Tromsø og leder i Sentralt Sanitetsutvalg, som er valgt av landsmøtet og har det faglige og operative ansvaret for all virksomhet innenfor førstehjelp og redningstjeneste.

– Norsk Folkehjelp er allerede en beredskapsorganisasjon, og framover skal vi spisse og rendyrke den aktiviteten vi driver med. Vi har godt skolerte mannskaper ute i lokallagene og beredskapsledere i hvert politidistrikt. Vår styrke er at vi er en omstillingsdyktig organisasjon med tett samarbeid med administrasjonen, sier hun.

KARTLEGGER KOMPETANSE. I nyere historie har to hendelser utløst kriseledelse på øverste nivå i Norsk Folkehjelp: Terrorangrepet 22. juli 2011 og koronapandemien. Krisestab i mindre format er satt en rekke ganger, blant annet i forbindelse med ekstremvær.

– Det er viktig at vi trener sammen på tvers av organisasjonen, slik at vi lærer oss å samarbeide i krisesituasjoner. Det handler ikke om at saniteten skal overta aktiviteter fra de samfunnspolitiske lagene, men at vi sammen kan bidra i lokalsamfunnet når krisen inntreffer, sier Nervik.

Hun har selv deltatt på en samfunnspolitisk fagkonferanse, mens lederen i Sentralt samfunnspolitisk utvalg, Ingrid Aspelund, har vært til stede på sanitetens fagkonferanse.

– Det er viktig at utvalgene samarbeider

med administrasjonen om å forestille oss ulike hendelser og scenarier som kan oppstå, og at vi kartlegger den kompetansen som finnes i organisasjonen. Vi må helt konkret finne ut hvilket nivå innsatsen skal foregå på. Det kan virke overveldende for et lite lokallag som driver en språkkafé som sin eneste aktivitet – de har kanskje aldri tenkt på seg selv som et ledd i beredskap. Under pandemien så vi imidlertid tydelig hvor viktig slike møteplasser var, sier Aspelund.

En del av hennes jobb er å øke bevisstheten om at langsiktig bygging av tillit i lokalsamfunnet er ekstremt viktig i kriser, og en sentral del av den forebyggende beredskapen.

– E-læringskurset i psykososial førstehjelp er relevant for alle i Norsk Folkehjelp. Det handler om å være forberedt på å snakke med mennesker i krise, uansett om de har mistet hjemmet sitt i en flom eller har flyktet fra krig og katastrofer, sier hun.

BEVEGELSE PÅ TVERS. Et av målene i strategien er at Norsk Folkehjelp skal øke antallet medlemmer, starte nye lokallag og gi mer og bedre organisasjonsopplæring til tillitsvalgte og frivillige.

– Det blir stadig vanskeligere å mobilisere frivillige ressurser i samfunnet. Derfor er det viktig at vi bruker de ressursene vi har så smart som mulig når krisen inntreffer. Lederkonferansen er en viktig arena hvor lokallagene kan komme med innspill, tanker og forslag til hvordan dette kan gjøres. Vi må bryte ned silotenkningen som tradisjonelt har preget organisasjonen, sier Monica Nervik.

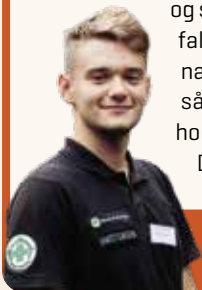
Ingrid Aspelund poengterer at ingen dermed skal pålegges å drive med noe de ikke har lyst til.

– Jeg vet at enkelte lokallagsledere er bekymret for om de vil få beskjed fra sentralt hold om å begynne med helt nye aktiviteter, men slik skal det ikke være. Norsk Folkehjelp har et veldig godt utgangspunkt hvor administrasjonen er rigget rundt de frivillige og støtter opp om deres engasjement på alle nivåer, sier hun, og får støtte fra Nervik.

– Gjennom å rendyrke det vi allerede gjør gjennom større grad av bevegelse på tvers av organisasjonen, kan vi skape merverdi i lokallagene. Å jobbe med noe de opplever som meningsfullt gir medlemmene energi som kan smitte, slik at enda flere blir med.

▼ TRE PÅ LEDERSAMLING

– Det aller viktigste Norsk Folkehjelp kan gjøre for å bli en best mulig beredskapsorganisasjon er å kommunisere på tvers. Da trenger vi et sted å møtes i midten, og der kan medlemsportalen være et godt verktøy. Derfor håper jeg at den kan rustes opp med enda bedre oversikt over hva de ulike lokallagene driver med. Vi ungdommer har fagsamlinger hvor for eksempel ungdom fra Oslo besøker lag i nord for å øke kompetansen om snøskred. Det hadde vært flott om både samfunnspolitiske- og sanitetsgrupper blir enda bedre kjent på tvers av fagområder, i hvert fall innenfor egne regioner. Da kan de trene på ulike beredskapsscenarioer, og samarbeide om rutiner, møteplasser, felles plattformer og så videre. På en konferanse ble det sagt at Solidaritetsungdom er hodet og Sanitetsungdom hendene, og det syntes jeg var veldig fint. Det samme gjelder de voksne – vi trenger hverandre.



Damian Wulkiewicz,

Norsk Folkehjelp Oslo, Sentralt Ungdomsutvalg Sanitet

– Det er veldig positivt at Norsk Folkehjelp bruker lederkonferansen til å diskutere hvordan vi kan bli en enda bedre beredskapsorganisasjon. Her er representanter for lokallagene samlet, samtidig som vi har direkte tilgang til sentralstyret og administrasjonen. Gjennom idémyldring får vi satt i gang prosesser, og her har vi de beste forutsetningene for god dialog. Det er en god start for å bygge videre på det grunnlaget som finnes i lokallagene. Vårt lag har etablert et godt samarbeid med Askøy kommune, og har en avtale om at vi stiller opp i alle krisesituasjoner.

Jeg mener at vi har enda mer å bidra med. Vi må blant annet vente oss flere utfordringer knyttet til klimaendringer framover, som flom og snøkaos. Det er også en fordel om Norsk Folkehjelp kartlegger enda bedre hvilken kompetanse de ulike lagene har, for eksempel hva slags yrkesbakgrunn og nettverk medlemmene har.



Jannicke Eichner,

Norsk Folkehjelp Askøy

– Det var spennende å høre generalsekretær Raymond Johansen fortelle om koronatiden mens han var byrådsleder i Oslo. Jeg fikk gåsehud av å se nyheter om pandemien og konsekvensene av krisen. På lederkonferansen deltok jeg i en workshop om hvordan Norsk Folkehjelp kan være en trygg og inkluderende organisasjon for alle. Det er viktig at de ulike delene av organisasjonen deltar på hverandres konferanser og hjelper hverandre med informasjon i en krisesituasjon. Jeg mener også at alle medlemmer burde ta førstehjelpskurs, slik at vi har en felles grunnopplæring i bunnen. Jeg tenker også at Solidaritetsungdom kan møte opp på

videregående skoler i tillegg til universiteter for å fortelle hvem vi er og hva vi gjør. Vi har mye å bidra med, for eksempel når det gjelder å inkludere og involvere flyktninger – det er jo også beredskap. Jo mer mangfoldig Norsk Folkehjelp er, med flere språk og kulturer, jo lettere er det å inkludere flere.



Bilal Benmalek,

Solidaritetsungdom Kristiania

– Kurven peker bare oppover, men vi ser også en endring i type oppdrag, sier Ola Lislien, seksjonsleder for førstehjelp og redningstjeneste i Norsk Folkehjelp.



↑ **DRONEPILOT:** Droner er nå et etablert søksverktøy. Her bruker Norsk Folkehjelp Stjørdal det under en leteaksjon sommeren 2024. FOTO: NORSK FOLKEHJELP STJØRDAL



↑ **REDDET FRA FJELLET:** Norsk Folkehjelp Slik oppdrag har det blitt mange flere av

Ny aksjonsrekord:

530 lete- og redningsa

IDA KROKSÆTER [tekst]

I 2024 deltok Norsk Folkehjelps frivillige mannskaper på 84 flere aksjoner sammenlignet med året før.

– Økningen er dramatisk, men den er også varslet. Både lokallagene, administrasjonen og politikerne må gjøre sitt for at vi skal greie å holde tritt med utviklingen, sier Lislien.

STOR ØKNING I HENTEOPPDRAG. I 2024 var det flere interessante utviklingstrekk i statistikken:

- Antall henteoppdrag ble mer enn doblet – fra 68 til 126.
- Politidistriktene Sør-Vest og Troms hadde den største økningen.
- Kategoriene økt selvmordsrisiko og demens var stabile, og utgjorde fortsatt

over halvparten av leteaksjonene.

- Hvis vi ser antall henteoppdrag og hvor økningen er størst i sammenheng, er det tydelig at økningen er knyttet til populære turistmål, som Preikestolen og Tromsøfjellene.

På tredjeplass av de travleste politidistriktene kommer Nordland.

– Felles for disse politidistriktene er den vakre naturen og bratte fjell. Både nordmenn og utenlandske turister har lyst til å utforske stadig mer av dette. Vi må møte denne utviklingen med riktig kunnskap og utstyr for å hjelpe folk under stadig mer krevende forhold, sier Lislien.

STABILE SAVNETKATEGORIER. I tillegg til henteoppdragene, bidro en økning i antall



← **LEDER:** Ola Lislien er seksjonsleder for førstehjelp og redningstjeneste i Norsk Folkehjelp.

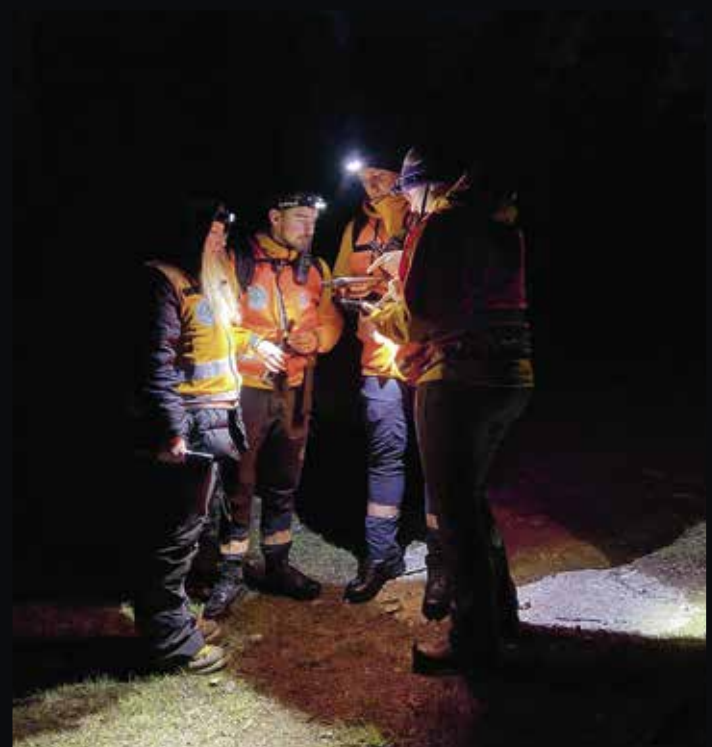
FOTO: IDA KROKSÆTER

personer som gikk seg bort til at totalen for første gang bikket 500 aksjoner på ett år.

– Vi ser at aksjonstallene våre speiler utviklingen i samfunnet for øvrig. Vi har utfordringer på samfunnsnivå knyttet til psykisk helse og demens, og de utgjør fortsatt størstedelen av våre oppdrag. Økende turisme er en mer ønsket utvikling, men like fullt noe



Tromsø rykket ut da to turister trengte hjelp ned fra fjellet i oktober i fjor, de siste årene. FOTO: NORSK FOLKEHJELP TROMSØ



↑ **NATT:** De fleste leteaksjonene skjer mellom klokka 15 og 23. Her er Norsk Folkehjelp Rena på aksjon i nattemørket i mai.

FOTO: NORSK FOLKEHJELP RENA

aksjoner i 2024

som beviselig utfordrer oss i redningstjenesten stadig mer, sier Lislien.

TRAVELT OM SOMMEREN OG PÅ KVELDSTID.

Det er i sommermånedene det er travlest for våre frivillige: Juni til september er de klart travleste månedene. Deretter kommer mars.

– Mars er en måned der det fortsatt er vinter de fleste steder, men sola er på vei tilbake og det frister nok litt ekstra å komme seg ut, forteller Lislien.

For første gang har Norsk Folkehjelp også med tidspunkter for utkalling i den nasjonale statistikken. Denne oversikten viser noen interessante funn.

– Vi får flest utkallinger mellom klokka 15 og 23. Det betyr at vi ofte opererer i mørket, og det får betydning for hva slags utstyr vi trenger og hva vi bør fokusere på i treningen

FAKTA OM STATISTIKKEN

- › Henteoppdrag er oppdrag der pasienten har en kjent posisjon. Det er ofte turgåere som har skadet seg eller blitt syke på tur og ringer etter hjelp.
- › Leteaksjoner er oppdrag der noen er meldt savnet til politiet og man ikke vet hvor vedkommende er.
- › Aksjonsstatistikken baserer seg på informasjon fra Felles Ressursregister, hvor lokallag fortløpende legger inn informasjon om sine oppdrag. Statistikken omfatter ikke oppdrag med beredskapsambulans eller førstehjelpsvakter på arrangementer, som også er store aktivitetsområder for mange lokallag.

og utdanningen av mannskapene, sier Lislien.

Statistikken gir foreløpig ikke noe oversikt over utkallinger i forbindelse med ekstremvær og klimahendelser.

– Foreløpig er ikke de tallene så høye, men vi ser at ekstremværet rammer veldig mange

når det først går galt. I tillegg fører de ofte til innsatser som går over flere dager. Det er noe vi må ta hensyn til selv om det ikke inn-treffer så ofte, sier Lislien.



↑ **TAUREDNING:** Monica Nervik og Beate Liberg sammen med tauredningsgruppa i Comandos. Bak står rådgiver Mona Wærnes.

– Vi har mye å lære av h

Comandos de Salvamento i El Salvador er en av Norsk Folkehjelps eldste partnere. Nå ser organisasjonene på muligheten for å utvikle et nytt samarbeid innenfor helseberedskap.

IDA KROKSÆTER (Tekst og foto)

Beate Liberg fra Rena og Monica Nervik fra Tromsø er erfarne mannskaper i Norsk Folkehjelp, og ledere i henholdsvis Sentralt Ungdomsutvalg Sanitet og Sentralt Sanitetsutvalg. Høsten 2024 fikk de et litt annerledes



verandre

oppdrag – å prøve å finne ut av hvordan frivillige i Norge og El Salvador kan samarbeide faglig for å gjøre hverandre bedre. De tilbrakte en uke med de frivillige i søsterorganisasjonen Comandos, og ble mange erfaringer rikere.

– Det var lett å oppdage likhetene mellom



↑ **ÅPNE:** Beate og Monica fikk snakket med mange medlemmer om hva de opplever som frivillige i Comandos. – De var veldig åpne om hva de hadde opplevd, forteller Monica.



↑ **VANNREDNING:** På denne innsjøen har de Comandos reddet mange liv, og Beate og Monica fikk en demonstrasjon om hvordan de jobber vannredning.



↑ **STORE KRAV:** Tauredning er svært teknisk, og stiller store krav til utstyr og kunnskap. –Teknikken og måten å planlegge på er ganske lik, sier Monica Nervik.

organisasjonene, til tross for store ulikheter mellom landene, sier Monica Nervik.

ET LAND MED STORE UTFORDRINGER. El Salvador er det minste landet i Mellom-Amerika – på størrelse med Nord-Trøndelag – men har flere innbyggere enn hele Norge til

sammen [5,7 millioner]. Den politiske situasjonen i landet er også langt fra det Beate og Monica er vant med. I et møte med Equipo Maiz, en annen av Norsk Folkehjelps partnere i El Salvador, fikk de en grundig innføring i utfordringene landet har.

– Det er ikke akkurat et velfungerende ►



↑ **ULYKKE:** Trafikkulykker skjedde daglig under besøket i El Salvador. Her holde Beate ei bære, mens Comandos behandler en skadd motor-syklist.

demokrati. Det kuttes i de offentlige tilbudene, og det er innført en unntakslov som gjør at folk kan settes i fengsel uten rettsprosess og dom. Den skulle opprinnelig vare i et par uker, men har nå vart i 27 måneder, forteller Beate Liberg.

Unntaksloven har resultert i at to prosent av befolkningen nå sitter i fengsel.

– Det er ofte mennene som fengsles, så mange familier havner i fattigdom på grunn av dette. I tillegg får ikke fangene mat, så det må familiene sørge for selv, fortsetter hun.

Mange kvinner sitter også i fengsel, men av helt andre grunner.

– Både abort og spontanabort er ulovlig, og straffes med mellom 25 og 50 års fengsel, forteller Monica.

ACTIONFYLTE AMBULANSEOPPDRAG. Det menneskene i dette samfunnet, hvor også helsevesenet har store mangler, de frivillige i Comandos de Salvamento jobber for å hjelpe. Organisasjonen har etter hvert blitt svært allsidig, og driver med både ambulansedrift og helsehjelp, vannredning og redning med tau.



↑ **SAMARBEID:** Godt samarbeid mellom norske og salvadoranske frivillige for å gi best mulig behandling til en skadd mann.

– Vi fikk en demonstrasjon av vannredning og redning med tau. Comandos har litt mer slitent utstyr enn vi er vant med, men teknikken og måten å planlegge på er ganske lik. De legger stor vekt på sikkerhet, forteller Monica.

Mest action opplevde de på utrykningene med ambulansen. Monica og Beate er godkjent som beredskapsambulansespersonell i

Norsk Folkehjelp, men dette ble en litt annerledes opplevelse for dem.

– Ambulansen var en Hiace som var utstyrt med en førstehjelpsveske med bandasjer og en saturasjonsmåler som måler oksygen-nivået i blodet, i tillegg til en bære med strop-per, sier Monica.

De er vant med langt flere verktøy å jobbe



↑ **SANITETSUNGDOM:** Beate forteller om hvordan det er å være sanitetsungdom i Norge og hva de gjør. Mona Wærnes (til høyre i bildet) oversetter fra norsk til spansk.



↑ **COMANDOS:** Tre unge frivillige i Comandos forteller om hva de opplever i tjenesten. – Comandos rykker ut på alt, det var bare å holde seg fast og bli med, forteller Beate.



↑ **KONKURRANSE:** Beate under en uoffisiell armhevingskonkurranse i lokalene til Comandos.

med når de er på lignende oppdrag for Norsk Folkehjelp. Samtidig er de imponert over hva kollegaene får til med lite utstyr.

– Vi rykket ut til en ulykke med en motorsyklist og en bil. Motorsyklisten hadde blitt kastet sju meter ned i grøfta. Vi måtte bruke vertikal redning og tau for å få ham opp, men

vi fikk det til og fikk sendt ham til videre oppfølging. Comandos rykker ut på alt, det var bare å holde seg fast og bli med, forteller Beate.

ØNSKER BEDRE KAMERATSTØTTE. Monica og Beate har over flere år vært forkjempere for en bedre kameratstøtteordning for mannskapene i Norsk Folkehjelp. Nå er denne i ferd med å komme på plass. Mannskapene i Comandos får ikke denne type oppfølging, selv om de rykker ut på svært dramatiske oppdrag.

– De blir sendt til ut til enda mer alvorlige oppdrag enn oss, men får dårligere oppfølging. De var veldig åpne om hva de hadde opplevd, og savnet et system for å bli tatt vare på, forteller Beate.

Som ungdomsleder gjorde det særlig inntrykk på henne å høre historiene fra jevnaldrende mannskaper.

– Comandos drar ut med en gang det kommer en telefon, uansett hva som har skjedd. Vi kjenner godt igjen det sterke ønsket om å hjelpe, sier Beate.

Ungdommene hun snakket med, fortalte også at de får mye igjen for å være med i Comandos.

– Det hjelper dem til å få jobb senere, og de har et veldig godt fellesskap, sier Beate.

HØYT RESPEKERT. I løpet av uka fikk Monica og Beate se hva Comandos betyr for folk i El Salvador. Medlemmene bærer den gule uniformen med folkehjelpslogoen med stor stolthet.

– Comandos og den gule skjorta betyr mye. Folk har veldig stor tillit til dem, og vi fikk tilgang overalt hvor vi dro, sier Monica.

Vel hjemme gjenstår den viktigste jobben – hvordan kan de omsette lærdommen fra turen til et nyttig prosjekt?

– Vi jobber med å se på hvor vi kan søke penger og hvordan vi kan utforme et prosjekt som er nyttig for begge organisasjonene. Vi er helt sikre på at både Comandos og Norsk Folkehjelp kan lære mye av hverandre, sier Monica.

BAKGRUNN FOR REISEN

- Landsmøtet 2023 vedtok at Norsk Folkehjelp skal styrke sammenhengen mellom nasjonalt og internasjonalt samarbeid.
- Comandos de Salvamento er en av Norsk Folkehjelps eldste partnere, og en viktig del av akuttilbudet i El Salvador.
- Organisasjonen har mange ungdommer som engasjerer seg for å hjelpe andre og få nyttig lærdom tilbake.
- –Målet med reisen er å skrive en søknad til et faglig prosjekt som kommer frivilligheten i Norge og i El Salvador til gode.

HJELP FOLK I KRIG OG KONFLIKT

– støtt vårt viktige arbeid

vopps
til #8100



Norsk Folkehjelp

FENIX
LIGHTING FOR EXTREMES

**LYS OPP I MØRKET MED
KVALITETSLYKTER FRA FENIX**

HÅNDLYKTER // HODELYKTER // SYKKELLYKTER // CAMPINGLYKTER

LYKTER TIL SØK OG REDNING

Kraftig og kompakt lykt med
bred stråle. Hele 10.000 lumen!

Terningkast 6
Jeger 1/2022

VEIL. PRIS

kr 2.850,-

LR35R

10.000 lumen

500m maks rekkevidde



Superkraftig hodelykt med separat
batteriboks og hele 4000 lumen!

HP35R

4000 lumen

450m maks rekkevidde



VEIL. PRIS

kr 3.300,-

Tilgjengelig i
to versjoner

Spesialpriser til Norsk Folkehjelp
lokallag. **KONTAKT OSS!**



8 av 10
Villmarksliv, des 2024

PULSAR

TERMISK
TEKNOLOGI

Termiske kikkerter fra Pulsar
– Perfekt til søk og redning!



REKKEVIDDE 2300 M

TELOS XG50

Veil. pris fra 32.000,-



REKKEVIDDE 1800 M

TELOS XP50

Veil. pris fra 36.500,-



REKKEVIDDE 1350 M

MERGER LRF XP35

Veil. pris 39.500,-



REKKEVIDDE 2300 M

MERGER LRF XT50

Veil. pris 73.000,-

Spesialpriser til Norsk
Folkehjelp lokallag
KONTAKT OSS!

Pulsar egenskaper

- Hurtigstart, bilde innen 3-4 sekunder
- WiFi og video på alle enheter
- Temperaturtoleranse -25 til +40/50
- Utskiftbare ladbare batterier
- Vanntett IPX7
- Norsk meny på alle enheter

@PulsarVisionNorway

@pulsar.vision.norway

pulsarvision.no

PulsarVision



TENO ASTRO

Teno Astro AS
Industriveien 8b
6517 Kristiansund N

Tlf: 71 56 57 10
post@tenoastro.no
www.tenoastro.no

SPESIALPRISER TIL NORSK FOLKEHJELP LOKALLAG. KONTAKT OSS!



LO Norge



Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

 Norsk Lokomotivførerforbund



Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund



AAF | Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening



Norsk
Jernbaneforbund



Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

 Fred. Olsen & Co.

LO Media 

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger



Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland



Fellesforbundet

Avd. 5



Avd. 3
Møre og Romsdal



Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss J & M – www.ff23.no



Fellesforbundet

Marinestasjonen



Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening



Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger



Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot



Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening



Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening



Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet



Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms



Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening



Avd. 91 Bodø



Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening



FAGFORBUNDET

Frogn



Avd. 15 Innlandet



Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening



Avd. 21 Fredrikstad



Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre



Avd. 40 Kristiansund



Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening



Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening



ELog IT

Hordaland/Sogn og Fjordane

Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere



– fellesskap i hverdagen



OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 15 500 medlemmer i Norge og mange ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og eksternt debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionkontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionkontoret.midt@npaid.org

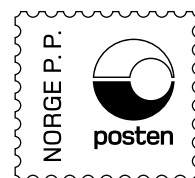
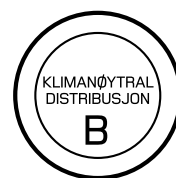
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionkontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionkontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

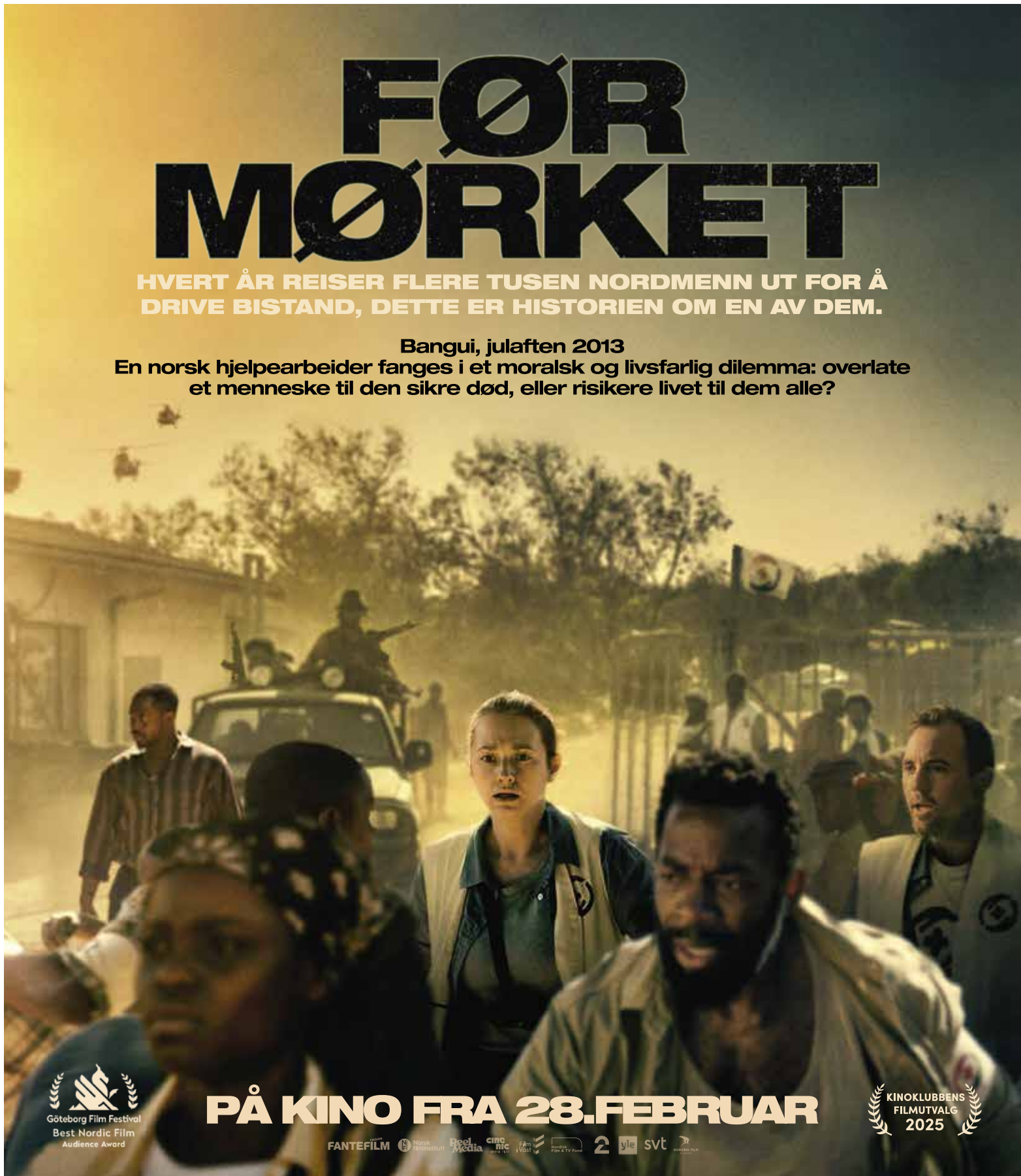


FØR MØRKET

**HVERT ÅR REISER FLERE TUSEN NORDMENN UT FOR Å
DRIVE BISTAND, DETTE ER HISTORIEN OM EN AV DEM.**

Bangui, julaften 2013

**En norsk hjelpearbeider fanges i et moralsk og livsfarlig dilemma: overlate
et menneske til den sikre død, eller risikere livet til dem alle?**



PÅ KINO FRA 28.FEBRUAR

